

Media: ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ **Page:** 1,34 **Published at:** 02-07-2023
Author: **Surface:** 1146.86 **Circulation:** 32170
Subjects: cm²

ΣΥΝΕΤΕΥΞΗ

**ΤΟΜΑ
ΠΙΚΕΤΙ
«ΜΑΣ ΛΕΙΠΕΙ
ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ
Η ΦΙΛΟΔΟΞΙΑ»**

ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗΣ,
ΣΕΛΙΔΑ Α34

Τομά Πικετί

«Ο φονταμενταλισμός της αγοράς τελείωσε»

Με αφορμή την έκδοση του νέου βιβλίου του στα ελληνικά ο διάσημος γάλλος οικονομολόγος μιλά αποκλειστικά στο «Βήμα» για την επικαιρότητα της διατύπωσης του οράματος μιας κοινωνίας μεγαλύτερης ισότητας

ΣΤΟΝ ΜΑΡΚΟ ΚΑΡΑΣΑΡΙΝΗ

Παρά την επίμονη, λεπτομερή, εξαντλητική πραγματέυση της σύγχρονης οικονομικής ανισότητας που μεταφράστηκε σε δύο πολυσέλιδα παγκόσμια μπεστ σέλερ (*Το κεφάλαιο στον 21ο αιώνα*, εκδ. Πόλις· *Κεφάλαιο και ιδεολογία*, εκδ. Πατάκη), όποιος έχει διαβάσει προσεκτικά τα βιβλία του ή είχε την τύχη να συνομιλήσει με τον **Τομά Πικετί** γνωρίζει ότι δεν θεωρεί αναντίστοιχη την υπερουκέντρωση του πλούτου. Αντίθετα, ο διεθνούς φήμης 52χρονος οικονομολόγος της *École des Hautes Etudes en Sciences Sociales* υπογραμμίζει ότι, παρά τις κατά καιρούς παλινδρομήσεις, το βέλος της Ιστορίας τείνει εδώ και δύο αιώνες προς τη διεύρυνση της ισότητας. Τις αντιπαραθέσεις σε αυτή την κατεύθυνση, την ανεξέλεγκτη ροή του κεφαλαίου, την ανάγκη καταπολέμησης των ανισοτήτων διά της επαναφοράς της προοδευτικής φορολόγησης, την πίστη του στη δυνατότητα διαμόρφωσης ενός δημοκρατικού, οικολογικού και πολιπολιτισμικού σοσιαλισμού για τον 21ο αιώνα εκθέτει στο νέο του έργο που μόλις κυκλοφόρησε στα ελληνικά με τίτλο *Μικρή Ιστορία της Ισότητας* (εκδ. Πατάκη) και συζητά μαζί μας σε μια αποκλειστική συνέντευξη που παραχώρησε στο «Βήμα».

Τονίζετε σε διάφορα σημεία του βιβλίου την ανάγκη για την «πανοικονομική ισότητα των οικονομικών γνώσεων από τους πολίτες». Μέσα στον ορυμαγδό των όρων και του λεξιλογίου που αφθονεί στα μέσα ενημέρωσης έχουμε χάσει τον τρόπο να κατανοούμε την οικονομία;

«Πιστεύω ότι σε έναν μεγάλο βαθμό για τη σημερινή κρίση της δημοκρατίας ευθύνεται η έλλειψη εκδημοκρατισμού της οικονομικής γνώσης. Τα ζητήματα της οικονομίας είναι πολύ σημαντικά για να τα αφήσουμε σε μια μικρή ελίτ! Όλοι θα έπρεπε να έχουμε τη δυνατότητα να διαμορφώνουμε τη γνώμη μας γύρω από τη φορολόγηση, το δημόσιο χρέος, το συνταξιοδοτικό σύστημα, την οργάνωση του ασφαλιστικού συστήματος ή τους κανόνες που διέπουν τη χρηματοδότηση της πολιτικής και των μέσων ενημέρωσης».

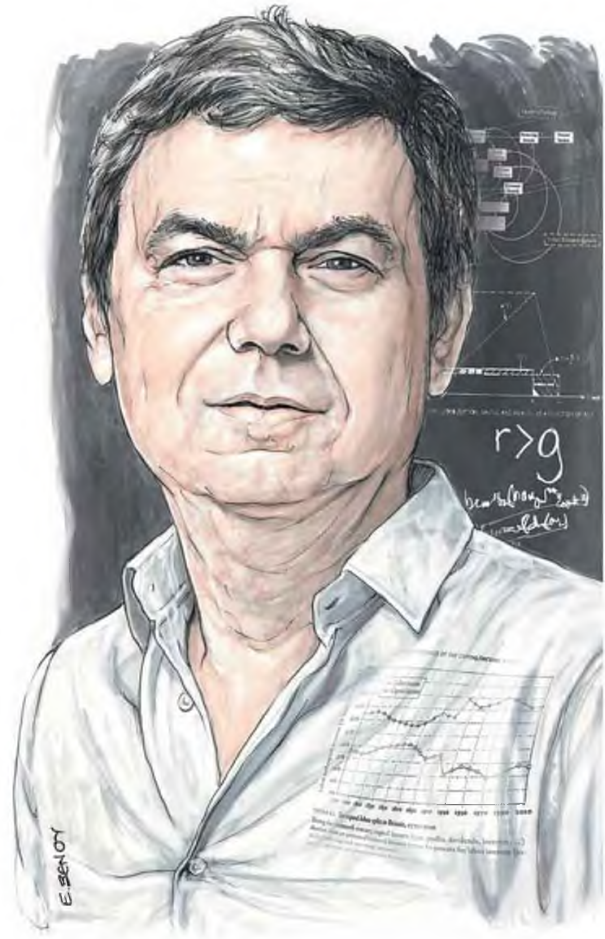
Η περίπτωση της Σουηδίας αποκτά νέο νόημα για τον αναγνώστη του βιβλίου σας. Είναι αυτή η μεταβολή από το τιμοκρατικό σύστημα των αρχών του 20ού αιώνα στο πρότυπο κράτος πρόνοιας που το ακολούθησε ένα ισχυρό επιχειρήματα εναντίον όσων αμφισβητούν τη δυνατότητα στροφής προς την ισότητα στο κοντινό μέλλον;

«Η περίπτωση της Σουηδίας είναι πράγματι πολύ ενδιαφέρουσα. Γύρω στο 1900 η Σουηδία αποτελούσε μία από τις χώρες με τις μεγαλύτερες ανισότητες στην Ευρώπη και τον κόσμο. Οι πολιτικοί θεσμοί της ειδικά διακρίνονταν από βαθύτατες ανισότητες. Μόνο το 20% των ανδρών φορολογουμένων είχε δικαίωμα ψήφου στις κοινοβουλευτικές εκλογές και εντός της ομάδας αυτής κάποιος μπορούσε να διαθέτει από έναν ως και εκατό ψήφους ανάλογα με το πόσο πλούσιος ήταν. Στις δημοτικές εκλογές δεν υπήρχε ανώτατο όριο στον ατομικό αριθμό ψήφων, με αποτέλεσμα να υπάρχουν δεκάδες δήμοι όπου ένα άτομο διέθετε από μόνο του πάνω από 50% των ψήφων. Επιπλέον, στις δημοτικές εκλογές είχαν δικαίωμα ψήφου και οι επιχειρήσεις. Επειτα από μια τεράστια κινητοποίηση της εργατικής τάξης το δικαίωμα ψήφου διευρύνθηκε γύρω στο 1920 και οι Σοσιαλδημοκράτες ανήλθαν στην εξουσία το 1932 ανακατευθύνοντας τις δυνάμεις της χώρας προς ένα διαφορετικό πολιτικό πρόγραμμα: οι πλούσιοι πολίτες πλέον θα υπέκειντο σε υψηλή προοδευτική φορολόγηση ως συνέπεια των εισοδημάτων τους προκειμένου να χρηματοδοτήσουν ένα από τα πιο ολοκληρωμένα κράτη πρόνοιας στην Ιστορία. Αυτό που υποδεικνύει η περίπτωση της Σουηδίας είναι ότι τίποτα δεν παραμένει παγωμένο στον χρόνο: η φραντσίσα των ελίτ ως προς τη νομιμοποίηση και την αναπαραγωγή των ανισοτήτων είναι ανυπολόγιστη, αλλά η μαζική κινητοποίηση μπορεί να αποδειχθεί ακόμη ισχυρότερη και να οδηγήσει μια χώρα σε τελειώς διαφορετική τροχιά».

Πόσο πρέπει να μας ανησυχούν η ανάδυση και η επιρροή του «κινεζικού σοσιαλισμού», ενός αυταρχικά κρατικιστικού και αντιδημοκρατικού μοντέλου διακυβέρνησης;

«Κατά τη γνώμη μου η ορθή απάντηση στο κινεζικό αυταρχικό μοντέλο είναι η επινόηση ενός δημοκρατικού σοσιαλισμού. Οι ευρωπαϊκές χώρες πρέπει να είναι υπερήφανες για το σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο που δημιούργησαν στη διάρκεια του 20ού αιώνα, όμως αυτό δεν αρκεί. Θα πρέπει να επιδιώξουν τη διατύπωση

Τα ζητήματα της οικονομίας είναι πολύ σημαντικά για να τα αφήσουμε σε μια μικρή ελίτ

μιας σοσιαλδημοκρατικής ατζέντας, κάτι που σημαίνει ιδίως την περαιτέρω επέκταση της συγκρότησης ενός κοινωνικού κράτους και την εφαρμογή προοδευτικής φορολόγησης. Επιπλέον, το νέο σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο οφείλει να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στον διαμοιρασμό της εξουσίας, τη μόνιμη κυκλοφορία της περιουσίας και την παγκόσμια μάλλον παρά την εθνική κλίμακα. Αν δεν αντιπαρατάξουμε ένα φιλόδοξο εναλλακτικό όραμα στην κινεζική πρόκληση, τότε υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να δούμε το αυταρχικό μοντέλο της Κίνας να αποκτά ολοένα και ισχυρότερη επιρροή».

Βλέπετε εσείς προσωπικά βήματα σημασιωδών με αντικείμενο την κοινωνική και την οικονομική ισότητα στη σημερινή αμερικανική και ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή;

«Είναι πια σαφές ότι η εποχή του φονταμενταλισμού της αγοράς των δεκαετιών του 1990 και των αρχών εκείνης του 2000 τελείωσε. Μετά την οικονομική κρίση του 2008 και την πανδημική κρίση του 2020 εισήλθαμε σε μια νέα εποχή όπου δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στο κοινωνικό κράτος και το κράτος-ρυθμιστή. Ωστόσο, μας λείπει ακόμη ένα νέο μακρόχρονο όραμα, μια νέα μακρόχρονη φιλοδοξία. Από την πλευρά μου προσπαθώ να συμβάλω στον διάλογο αυτόν και είμαι βέβαιος ότι η πορεία προς την ισότητα θα συνεχιστεί, αν και είναι ξεκάθαρο ότι θα απαιτηθεί χρόνος γι' αυτό».

Τι θα απαιτηθεί για την υλοποίηση του οράματος ενός δημοκρατικού, οικολογικού και πολιπολιτισμικού

σοσιαλισμού που προτείνετε ως λύση στο τρέχον αδιέξοδο; Σταδιακές αλλαγές, ένα παγκόσμιο συλλογικό κίνημα, η συνειδητοποίηση ότι η κλιματική κρίση επιβάλλει μια μείζονα αναδιάρθρωση του τρόπου ζωής μας;

«Κοινωνικοί αγώνες και παντοειδείς κρίσεις έπαιξαν μείζονα ρόλο στο παρελθόν στο κίνημα υπέρ της ισότητας και το περιεργό θα ήταν να μη δούμε παρόμοια φαινόμενα και στο μέλλον. Το πιο σημαντικό κατά τη γνώμη μου είναι να αρχίσουμε και πάλι να σκεφτόμαστε ποιο είναι το ιδανικό κοινωνικοοικονομικό σύστημα στο οποίο θέλουμε να ζήσουμε. Γύρω στο 1990 η πτώση του κομμουνισμού οδήγησε σε μια νέα εποχή φονταμενταλισμού της αγοράς, εν μέρει γιατί τα επιχειρηματικά συμφέροντα πρόωθησαν την ατζέντα τους με μεγάλη επιδεξιότητα, αλλά επίσης εν μέρει επειδή οι σοσιαλδημοκρατικές και σοσιαλιστικές δυνάμεις δεν υπήρξαν εξίσου επιτυχείς στην προώθηση του δικού τους οράματος. Ηρθε ο καιρός να ξεκινήσει ξανά η συζήτηση».